

Małgorzata Karolina Piekarska

Muzeum Niepodległości w Warszawie

ORCID: 0000-0002-6551-6839

Potencjał nowego Muzeum

Muzeum Getta Warszawskiego jest placówką, na której otwarcie czeka Warszawa. Z pewnością wypełni ono lukę w świadomości nie tylko warszawiaków, ale i pozostałych Polaków, na temat tego czym było getto, jak wyglądało w nim życie i co z tego życia zostało.

W bieżącym roku ukazała się publikacja przygotowana przez Muzeum, nieposiadające na razie gotowej siedziby, a będące w budowie. Pokazuje ona plany badawcze i wystawiennicze powstającej placówki, która od lat gromadzi pamiątki.

Niewielką książeczkę otwiera wstęp autorstwa Alberta Stankowskiego, pełniącego funkcję Dyrektora Muzeum Getta Warszawskiego, który podsumowuje 5 lat działalności placówki zatrudniającej dziś 35 osób.

Publikacja prowadzi nas przez informacje o getcie warszawskim, z których dowiadujemy się, że Warszawa była drugim na świecie – po Nowym Jorku – centrum żydowskiego życia, zaś przez powstałe na jej terenie getto przewinęło się ponad 450 tysięcy osób.

W dalszej części dowiadujemy się o celach Muzeum, które działa na razie w siedzibie tymczasowej, ale cały czas intensywnie prowadzi działalność statutową. Korzystając z pomocy zaprzyjaźnionych instytucji, organizuje wystawy wirtualne oraz wystawy czasowe, współpracuje z placówkami zagranicznymi i przede wszystkim gromadzi obiekty, które zostaną pokazane na ekspozycji stałej. Już wiadomo, że będzie wśród nich przekazany w depozyt przez Instytut Pamięci Narodowej oryginał Raportu Jürgena Stroopa dotyczący likwidacji getta.

Z publikacji możemy dowiedzieć się o siedzibie Muzeum Getta Warszawskiego, którą jest remontowany w tej chwili zespół budynków dawnego szpitala Bersohnów i Baumanów przy ulicy Siennej 60/Śliskiej 51. Czytelnikom przybliżona została historia budynków, a także plany rozbudowy siedziby, która do użytku muzealnego zostanie oddana w 2026 roku, po przeprowadzeniu wszelkich niezbędnych prac architektonicznych, których autorem jest dr inż. arch. Jerzy Wowczak.

Książka zapoznaje nas także z koncepcją i projektem wystawy stałej, która ma się składać z dziewięciu galerii. Koncepcja ekspozycji została przygotowana pod kierownictwem dyrektora Alberta Stankowskiego oraz prof. Daniela Blatmana, zaś projekt artystyczny powstaje pod kierunkiem Mieczysława Bielawskiego i jest dziełem firmy Art. Fm.

Publikacja omawia także zbiory zgromadzone do tej pory przez placówkę. Wśród nich są m.in. maszyna do pisania remington Rand z hebrajską czcionką, taśes, zabytkowe marmurowe tablice ze szpitala Bersohnów i Baumanów, megila z getta, partytura suity Władysława Szpilmana czy miniatura macewy poświęconej pamięci Nachuma Morgensterna. Obiekty udało się zgromadzić między innymi dzięki trwającej już od 3 lat międzynarodowej akcji zbierania pamiątek, ale także podczas wykopalisk archeologicznych, które były prowadzone w latach 2021–2022. Odnaleziono wówczas ponad 5 tysięcy obiektów, które znajdą swoje miejsce na wystawie stałej.

Prymas Stefan Wyszyński powiedział kiedyś: „Gdy gaśnie pamięć ludzka, dalej mówią kamienie”. Muzeum Getta Warszawskiego ma szansę nie gasić ludzkiej pamięci, a mówić do potomnych swoimi wystawami i zgromadzonymi obiektami, pamiątkami należącymi kiedyś do mieszkańców, z którymi los obszedł się tak okrutnie tylko dlatego, że byli Żydami. Mówić też będzie publikacjami, które dokumentują zarówno edukacyjne, jak i naukowe działania placówki wciąż czekającej na swoje wielkie otwarcie. Ta mała książeczka jest jedną z nich. Pokazuje potencjał drzemący w Muzeum Getta Warszawskiego – nowej instytucji na mapie warszawskich placówek edukacyjnych, naukowych i wystawienniczych.

Małgorzata Karolina Piekarska

Muzeum Getta Warszawskiego. Zbieramy, budujemy, pamiętamy, Warszawa 2023, ss. 54.